

Lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle

Kalevi Sorsa -säätiö

Lauri Finér, Antti Ronkainen, Jussi Systä

Asia: HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

1. Yhteenveto

Kalevi Sorsa -säätiö kiittää mahdollisuudesta antaa asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle. Keskitymme lausunnossamme erityisesti seuraaviin asioihin ja esitämme niihin myös muutoksia.

1. Budjetin veronalennukset kasvattavat taloudellista eriarvoisuutta ja alijäämiä, mutta ne eivät vauhdita kasvua. Suurituloisimpien verotusta olisi syytä pikemmin korottaa, jolloin varoja voitaisiin käyttää toisaalla talouden kannalta kestävämmiin.
2. Taantuma voi syventyä, kun kotimaista kysyntää heikennetään eikä budjetti sisällä eväitä tulevaisuuden kestävään kasvuun. Esimerkiksi koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen ja fossiilittoman talouden investointeihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota.
3. Leikkaukset kansalaisyhteiskunnalta, kehitysavusta ja julkisista palveluista uhkaavat demokratiaa ja turvallisuutta. Niiden rahoituksesta olisi syytä pitää huolta heikentyneessä turvallisuustilanteessa.
4. Suomi on jäämässä sekä kansallisista että kansainvälisistä ilmasto- ja luonnon monimuotoisuutta koskevista tavoitteista. Tästä aiheutuu luontohaittojen ohella merkittäviä lisäkustannuksia tulevaisuudessa. Budjetissa ei osoiteta ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi riittäviä lisäpanoksia vaan päinvastoin päästöjen ja hakkuiden kasvuun pikemminkin kannustetaan.

2. Veronalennukset kasvattavat taloudellista eriarvoisuutta ja alijäämiä eivätkä vauhdita kasvua

Kevään kehysriihessä päätetyt tuloveronalennukset ovat budjetin keskeisin talouspoliittinen linjaus. Kokonaisuutena tuloveronalennusten arvioidaan heikentävän julkista taloutta vuositasolla noin 1,8 miljardilla eurolla, josta ansiotuloverotuksen indeksitarkistuksen osuus on noin 680 miljoonaa euroa¹. Osin budjetissa myös korotetaan veroja (mm. työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden rajaus).

Merkittävä osa veronalennuksista kohdennetaan pelkästään suurituloisimmalle kahdelle prosentille suomalaisista, jotka ansaitsevat yli 100 000 euroa vuodessa. Tämä

¹ Ks. tarkemmin HE 98/2025 vp.

johtuu siitä, että keskimääräinen ylin marginaalivero ollaan laskemassa noin 52 prosenttiin. Lisäksi alennetaan suurituloisten eläkeläisten lisäveroa ja Suomeen ulkomailta muuttavien suurituloisten asiantuntijoiden verotusta. Nämä veronalennukset hyödyttäisivät moninkertaisesti miehiä verrattuna naisiin ja pääkaupunkiseudulla asuvia verrattuna Itä- ja Pohjois-Suomessa asuviin. Nämä tiedot käyvät ilmi muun muassa valtiovarainministeriön vaikutusarvioista sekä elokuussa 2025 julkaisemastamme raportista, jossa on arvioitu esitysluonnoksen vaikutuksia tulonjakoon Verohallinnon ja Tilastokeskuksen tilastojen avulla².

Suurin hyöty veronalennuksista kertyisi noin 200 suomalaiselle, joiden tulot ylittävät miljoona euroa vuodessa. Heillä veronalennus nousee keskimäärin yli 100 000 euroon vuodessa eli moninkertaiseksi verrattuna tavallisen suomalaisen vuosituloihin. Samaan aikaan monilla pieni- ja keskituloisilla verotus jopa nousee ensi vuonna, kun otetaan huomioon työttömyysvakuutusmaksujen korotukset sekä leikkaukset muun muassa ammattiyhdistysten jäsenmaksujen verovähennysoikeuteen. Myös hallituksen aiempi arvonlisäveron korotus ja leikkaukset etuuksista ja palveluista ovat kohdistuneet raskaimmin juuri tähän pieni- ja keskituloisten joukkoon.

Veronalennusten kohdentamisessa ei ole otettu huomioon niin kutsuttua maksukykyperiaatetta, joka on hyvän verojärjestelmän keskeinen periaate. Verojen tulisi siis kohdistua ennen muuta heihin, joilla on enemmän varoja verojen maksamiseen. Erityisesti näin tulisi tehdä tilanteessa, jossa pienituloisten toimeentulo on heikentynyt ja työttömyys kasvanut.

Suurituloisimmalle prosentille kohdennetut veronalennukset ovat myös ongelmallisia tilanteessa, jossa tämä varsin pieni ryhmä maksaa kokonaisuutena tuloistaan keskimäärin vähemmän veroa kuin vähemmän ansaitsevat³. Muutos johtaa entistä useammin tilanteeseen, jossa huipputuloinen maksaa suhteellisesti jopa alemman veron kuin vähemmän ansaitseva.

Veronalennusten kohdentamista voidaan pitää erityisen epäoikeudenmukaisena tilanteessa, jossa pienituloisten etuuksista sekä kaikkia hyödyttävistä julkisista palveluista on leikattu ja pieni- ja keskituloisiin kohdistuvia kulutusveroja on korotettu. Huipputuloiset ovat ainut ryhmä, jonka hallitus on tähän asti säästänyt viime vuosien leikkauksilta. Nyt sille ollaan kohdentamassa satojen miljoonien eurojen veronalennukset.

² HE 98/2025 vp; Finér ja Systä 2025: Huipputuloisten asialla: Selvitys hallituksen tuloveronalennusten vaikutuksista eri tulonsaajaryhmiin ja alueisiin. Saatavilla: <https://sorsafoundation.fi/wp-content/uploads/kss-huipputuloisten-asiassa-web.pdf>; Valtiovarainministeriö 22.9.2025: TAE 2026 veromuutosten tulonjakovaikutukset. Saatavilla: <https://vm.fi/documents/10623/307601/TAE%202026%20veromuutosten%20tulonjakovaikutukset.pdf/97ca7e57-1179-9f38-1617-067eef6943ae/TAE%202026%20veromuutosten%20tulonjakovaikutukset.pdf?t=1758524992465>

³ Ks. esim. Riihelä ja Tuomala 2022: Verotuksen rooli tulo- ja varallisuuserojen taustalla (teoksessa Eriarvoisuuden tila Suomessa 2022, toim. Rajavuori, Anna). Saatavilla: <https://sorsafoundation.fi/wp-content/uploads/eriarvoisuuden-tila-suomessa-2022-web.pdf> & Blanchet ym. 2022: Why Is Europe More Equal than the United States? Saatavilla: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/app.20200703>

Epäoikeudenmukaisuutta korostaa se, että suhdannepolitiikan ja talouskasvun kannalta veronalennusten kohdentaminen huipputuloisille on kaikkein huonoin valinta. Tämä ryhmä kuluttaa pienimmän osan tuloistaan. Siksi heille suunnatut veronalennukset eivät lisää olennaisesti kysyntää, mikä olisi tärkeää talouden ja työllisyyden kasvun käynnistämisessä. Tutkimus ei myöskään osoita, että huipputuloisille suunnatut veronalennukset rahoittaisivat itseään saati, että niistä syntyisi talouskasvua⁴.

Viime aikojen keskustelussa on pyritty perustelemaan veronalennusten suuntaamista suurituloisille muutamilla yksittäisillä mikrotaloustieteellisillä tutkimuksilla⁵. Nämä tutkimukset eivät kuitenkaan varsinaisesti edes käsittele veromuutosten vaikutuksia kasvuun, työllisyyteen tai edes verotuloihin kokonaisuutena. Sen sijaan niissä käsitellään veromuutosten vaikutuksia suppeamman joukon tuloihin. Nämä vaikutukset voivat tutkimusten mukaan kertoa esimerkiksi tulonjaon tai verosuunnittelun muutoksista sen sijaan, että ne liittyisivät työllisyyteen tai työn tuottavuuteen. Edeltävä käy ilmi esimerkiksi huippututkijoiden Thomas Pikettyn ja kyseisen tutkimushaaran kehittäneen Emmanuel Saezin tutkimuksista⁶. Myös suomalaisissa tutkimuksissa on osoitettu, etteivät tuloverotuksen muutokset vaikuta työntekoon olennaisesti⁷.

On myös olennaista huomata, että edellä mainittujen tutkimusten tulokset vaihtelevat merkittävästi eli joissain tutkimuksissa vaikutukset ovat suurempia ja toisissa pienempiä⁸. Se kertoo paitsi tutkimusmenetelmien epävarmuudesta, myös siitä, että tutkimustulokset vaihtelevat suuresti olosuhteiden mukaan. Tutkimustuloksia ei voi siis suoraan yleistää toisiin maihin tai edes toiseen ajankohtaan samassa maassa. On jokseenkin epäselvää, mitä niiden pohjalta voidaan ylipäänsä sanoa. Ongelmana on, että kaikkiin tutkimusmenetelmiin ja aineistoihin liittyy epävarmuutta.

Kansainvälisissä tutkimuksissa on tutkittu myös suoraan suurituloisten veronalennusten vaikutuksia kasvuun⁹. Näissä tutkimuksissa ei ole havaittu, että verotuksella olisi olennaista vaikutusta kasvuun. Sen sijaan veronalennusten kohdentaminen suurituloisille kasvattaa taloudellista eriarvoisuutta.

Tässä taloudellisessa tilanteessa olisi aiheellista suhtautua kriittisesti laajoihin tuloveronalennuksiin, jos niitä ei voida rahoittaa oikeudenmukaisesti esimerkiksi muilla veronkorotuksilla. Erityisen kriittisesti olisi suhtauduttava hyvin suurituloisille

⁴ Finér ja Systä 2025: Luku 2.

⁵ Mm. Kleven ym. 2023: Micro vs Macro Labor Supply Elasticities: The Role of Dynamic Returns to Effort. Saatavilla: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4539927 & Varjonen-Ollus 2025: Behavioral Effects of a Top Marginal Income Tax Rate Increase. Saatavilla: https://www.conftool.pro/iipf2025/index.php/Varjonen-Ollus-Behavioural_Effects_of_a_Top_Marginal_Income_Tax_Rate_Increase-294.pdf?page=downloadPaper&filename=Varjonen-Ollus-Behavioural_Effects_of_a_Top_Marginal_Income_Tax_Rate_Increase-294.pdf&form_id=294&form_version=final

⁶ Piketty ym. 2014: Optimal taxation of top labor incomes: A tale of three elasticities. Saatavilla: <https://doi.org/10.1257/pol.6.1.230>

⁷ Matikka ym. 2016: Tuloverotuksen vaikutus työn tarjontaan. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-210-4>

⁸ Ks. esim. Miao ym. 2025: Earnings Responses to Even Higher Taxes. Saatavilla: <https://doi.org/10.1093/ei/ueae092>

⁹ Myös näihin tutkimuksiin liittyy epävarmuutta. Laajempi tutkimuskatsaus aiheesta edellä mainitun raportin Finér ja Systä 2025 luvussa 2. Ks. myös esim. Hope ja Limberg 2022: The economic consequences of major tax cuts for the rich. Saatavilla: <https://doi.org/10.1093/ser/mwab061>

suunnattuihin veronalennuksiin tilanteessa, jossa köyhyys ja työttömyys ovat nousseet korkealle tasolle. THL:n tuoreen arvion mukaan hallituksen toimet kasvattavat pienituloisten määrää 110 000:lla ja lapsiperheköyhyys kasvaa jopa 27 000 lapsella¹⁰. Lapsiperheisiin kohdistuvat leikkaukset voivat pahimmillaan johtaa sukupolvet ylittävään kierteeseen, kuten nähtiin 1990-luvun lamassa. Tällaiset vaikutukset on kokonaan sivuutettu esimerkiksi hallituskauden vaikutusarviolaskelmissa.

Veronalennusten sijaan hallituksen tulisi pikemminkin korottaa kaikkein suurituloisimpien verotusta. Tätä varten olisi aiheellista lisätä myös tuloveroasteikon yläpäähän uusia korkeampi veroluokkia, jolloin aivan huipputuloisille voitaisiin kohdentaa korkeampi vero. Nyt hallitus päinvastoin esittää ylimmän veroluokan eli niin kutsutun solidaarisuusveron poistamista. Pieni- ja keskituloisille on perusteltua suunnata veronalennuksia vain, jos ne voidaan rahoittaa oikeudenmukaisesti vaarantamatta talouden kestävä kehitys. Veronkorotukset tulisi kohdentaa ensisijaisesti pääomien tuottoihin tiivistämällä niiden veropohjaa ja puuttumalla verovälttelyyn. Se onnistuu muun muassa listaamattomien osakeyhtiöiden verotusta uudistamalla¹¹.

Puolustusmenojen asteittaista kasvattamista voidaan pitää aiheellisena tässä maailmantilanteessa. Niiden lisäämisen tulisi kuitenkin perustua huolelliseen tarvearvioon. Hankinnoista tulisi sopia suunnitelmallisesti yhteistyössä EU-valtioiden kanssa, jotta samanaikaiset suurhankinnat eivät johda kustannusinflaatioon. Huolestuttavaa kuitenkin on, että budjetissa jatkettaisiin leikkauksia järjestöiltä, julkishallinnolta ja kehitysavusta. Nämä päätökset uhkaavat demokratian toimintaa niin kansallisesti kuin kansainvälisellä tasolla tilanteessa, jossa demokratian sekä oikeusvaltioiden rapautuminen on suurimpia geopolittisia turvallisuusuhkia. Samalla leikkaukset kehitysavusta heikentävät Suomen asemaa kansainvälisissä neuvottelupöydissä, mistä voi myös aiheutua turvallisuusuhkia, jos mahdollisuutemme saada kansainvälistä apua heikkenevät.

Leikkaukset julkisista palveluista sekä tarpeellisten lisäatsausten sivuuttaminen aiheuttavat suoraan niin työttömyyttä kuin inhimillistä kärsimystä. Samalla ne heikentävät luottamusta yhteiskuntaan, mikä on uhka paitsi demokratialle myös turvallisuudelle. Esimerkiksi luottamus terveyspalveluihin on romahtanut 2010-luvulla¹². Vain vähän terveydenhuoltojärjestelmään luottavien osuus on nelinkertaistunut neljästä prosentista 17 prosenttiin vuosina 2021–2024. Luottamus laski kaikissa väestöryhmissä, mutta erityisen jyrkästi pienituloisilla ja yksinasuvilla.

¹⁰ Tervola ja Ollonqvist 2025: Muuttuuko arvio sosiaaliturvaleikkausten vaikutuksista, kun toimeentulotuen simulointia tarkennetaan? Saatavilla: https://osf.io/preprints/socarxiv/f7yxv_v2

¹¹ Ks. osinkoverotuksen uudistamisesta Finér 2024: Lisää verotuloja reilusti: Miten erilaiset osinkoveromallit vaikuttaisivat verokertymään ja tulonjakoon Suomessa? Saatavilla: <https://sorsafoundation.fi/osinkoverotusta-uuuudistamalla-voisi-kertya-vuosittain-800-miljoonaa-euroa-lisaa-verotuloja/>

¹² Ks. Hiilamo 2024: Hyvinvointilupauksen loppu: Miten suomalaisten luottamus terveyden-huolto-järjestelmään on kehittynyt vuosina 2021–2024? Saatavilla: <https://sorsafoundation.fi/hyvinvointilupauksen-loppu-miten-suomalaisten-luottamus-terveydenhuoltojarjestelmaan-on-kehittynyt/>

3. Taantuma ja alijäämät voivat syventyä eikä budjetti sisällä eväitä tulevaisuuden kasvuun – numerokikkailun sijaan pitäisi keskittyä reaalitalouden ongelmiin

Hallituksen suurituloisille suunnatut veronalennukset ovat siis kasvun kannalta huono vaihtoehto: ne eivät vahvista kokonaiskysyntää, joka olisi tarpeen koko hallituskauden jatkuneen taantuman kääntämiseksi. Nimenomaan kysynnän puute on nähty suureksi ongelmaksi myös yrityskyselyissä, kuten EK:n suhdannebarometrissa¹³. Kysynnän heikentyminen on erityisen ongelmallista, sillä Suomen talouskasvu on ollut finanssikriisistä alkaen ollut kotimaisen kysynnän varassa¹⁴. Suomen nykyisessä kysyntäperusteisessa kasvumallissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota taloudelliseen tasa-arvoon niin palkkojen ja tulonsiirtojen kautta kuin edistämällä kotimaisia investointeja.

Kysynnän taantuminen on ongelmallista, sillä muutoin budjetin toimet jopa heikentävät kasvun eväitä. Hallitus ei investoi esimerkiksi koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen tai fossiilittomaan talouteen. Sen sijaan tutkimus- ja kehitysrahoituksesta jopa leikataan hieman.

Samoin hallitus on leikannut asuntorakentamisen korkotukilainavaltuutta, joka voi syventää rakentamisen taantumaa. Ongelmaa ei ratkaise se, että lisäleikkauksen yhteydessä vuoden 2026 valtuutta tilapäisesti kasvatetaan. Pidemmällä aikavälillä tuetun asuntorakentamisen lasku lisää myös erityisesti pienituloisten asumiskustannuksia, mikä heikentää heidän toimeentuloaan ja voi vaikeuttaa myös työn vastaanottamista kasvukeskuksissa. Esitettävät leikkaukset kotoutumiseen ovat ongelmallisia kasvun kannalta, sillä nimenomaan ulkomaalaisten työllistymisessä on Suomen talouden kannalta suuri potentiaali. Juuri heikommassa asemassa olevat tarvitsevat kuitenkin työllistymiseen ja työn tuottavuutensa parantamiseen erityistä tukea.

Heikko talouskehitys on johtanut myös alijäämien ja julkisen velan kasvuun. Hallituksen ensi vuoden budjetin päätökset heikentävät myös suoraan julkista taloutta veronalennusten vuoksi. Velkaantuminen ja työttömyys ovat jo ennestään kasvaneet huipputasolle hallituskauden aikana, vaikka velkaantumisen hillintä on ollut nimenomaisesti hallituksen tavoite. Syksyn budjettiriihessä päätetystä miljardin euron "sopeutuksesta" vain pieni osa vahvistaa julkista taloutta pysyvästi (ks. kuvio 1). Tällaisia julkisen talouden kannalta kyseenalaisia päätöksiä on tehty jo tehty aiemmin.

Kuvio 2. Hallituksen syksyn 2025 budjettiriihen lisäsopeutuksesta vain noin neljäsosa on todellista pysyvää sopeutusta¹⁵

¹³ Ks. EK 2025: Suhdannebarometri: heinäkuu 2025. Saatavilla:

<https://ek.fi/tavoitteemme/talouspolitiikka/suhdannetiedustelut/suhdannebarometri-heinakuu-2025/>

¹⁴ Ks. Kyyrönen 2024: Suomen talous kaipaava kotimaisen kysynnän vahvistamista. Saatavilla:

<https://sorsafoundation.fi/suomen-talous-kaipaa-kotimaisen-kysynnän-vahvistamista/>

¹⁵ Ks. Finér 2025: Hallituksen miljardi-Excel on taas uusi bluffi. Saatavilla: <https://sorsafoundation.fi/hallituksen-miljardi-excel-on-taas-uusi-bluffi/>

	Hallituksen sopeutus-Excel (milj. €)	Todellinen pysyvä sopeutus (milj. €)
Korkotukilainavaltuudet	365	0
Yritystuet	141	30
Kehitysyhteistyö ja kotouttaminen	50	50
Haittaverot, huoltovarmuusmaksu ja suurituloisten eläkeläisten verotus	126	126
VER:n ja Metsähallituksen tuloutukset	120	0
T&K-rahoitus	95	15
Kela-korvaukset	60	0
Sote-erikoistumiskoulutus ja lääkekorvausten ehdolliset palautukset	30	0
Virastojen toimintamenot	25	25
Yhteensä	1012	246

Kalevi Sorsa -säätiö

Esimerkiksi keväällä hallitus päätti nostaa miljardi euroa Valtion eläkerahastosta, vaikka päätös todennäköisesti heikentää julkista taloutta, kun noston vuoksi menetetään eläkerahaston tuotot. Näyttääkin siltä, että hallituksen tavoitteena on saada julkisen talouden velkaantuminen matalammalle tasolle kertaluonteisesti vuonna 2027, vaikka tämä uhkaa julkisen talouden kestävyttä pidemmällä aikavälillä. Tällainen kikkailu on vastuutonta talouspolitiikkaa.

4. Suomi jää yhä kauemmas kotimaisista ja EU-tason ilmasto- ja ympäristötavoitteista

Suomi on jäänyt kuluvaan hallituskauden aikana niin kotimaisista kuin kansainvälisesti sovituista ilmasto- ja ympäristötavoitteista. Lisäksi hallituksen konkreettiset luonnonsuojelutavoitteet valtion vanhojen metsien suojelusta ja Heinävedellä sijaitsevan Palokin padon purkamisesta eivät ole edenneet¹⁶. Ministeriön alaisten tutkimuslaitosten arvion mukaan Suomi saavuttaa nykyisellään hiilineutraalisuustavoitteen vasta vuoden 2050 jälkeen eli yli 15 vuotta ilmastolain edellyttämän vuoden 2035 jälkeen¹⁷. Vastaavasti Suomen hiilinieluvaje EU:n vuosien 2021–2025 LULUCF-velvoitteisiin nähden vastaa jo yli 2,5-kertaisesti Suomen vuotuisia

¹⁶ Ks. Korhonen 2025: Luonnon vuoro. Katsaus Suomen luonnonsuojelun tilaan ja suositukset lähivuosien suojelutoimiksi poliittisille päättäjille (luku 2). Kalevi Sorsa -säätiö, Impulsseja 3/2025. Raportti julkaistaan 15.10.2025, osoitteessa sorsafoundation.fi

¹⁷ Koljonen (VTT), Soimakallio (Syke), Silfver (Luke) & Kivinen (GTK) 2025: Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot (KEITO) – keskipitkän aikavälin vaikutusarviot. Saatavilla: https://publications.vtt.fi/pdf/technology/2025/KEITO-keskipitkan_aikavalin_vaikutusarviot_VTT%20Technology_LUONNOS_010725.pdf.

päästöjä¹⁸. Ilmastopaneelin arvion mukaan valtion kustannusrasitus tavoitteista jäämisestä voi olla jopa 0,8–5,5 miljardia euroa¹⁹. Lisäksi Suomi voi joutua palauttamaan elpymisrahastosta saatuja varoja 80 miljoonaa euroa, jos tavoite liikenteen päästöjen puolittamisesta ei toteudu vuoteen 2030 mennessä.

Ympäristötavoitteista jääminen voi siis rasittaa merkittävästi julkista taloutta tulevaisuudessa. Silti talousarviossa ei ole esitetty lisätoimia, joilla pyrittäisiin uskottavasti pyrkimään kohti tavoitteiden edellyttämää muutosta. Seuraavissa kappaleissa on poimittu budjettiesityksestä merkittävimpiä esimerkkejä, jotka itse asiassa vievät Suomea ympäristötavoitteiden suhteen väärään suuntaan.

Kun hiilinieluvajeen umpeen kuominen edellyttäisi erityisesti hakkuiden tuntuvaa vähentämistä, metsävähennyksen korotus (vaikutus verotuloihin -31 milj. €) kannustaa päinvastoin lisäämään hakkuita entisestään. Sen sijaan olisi syytä edetä toiseen suuntaan muun muassa verottamalla puun polttoa. Hakkuiden vähentämisen lisäksi se voisi lisätä verotuloja jopa sadoilla miljoonilla euroilla²⁰.

Vastaavasti polttoaineiden hiiliveron alennus (-100 milj. €) kasvattaa liikenteen päästöjä. Lisäksi hallitus poistaa työsuhdepolkupyörän verovapauden (12 miljoonaa), korottaa sähköautojen ja lataushybridien verotusta (11 miljoonaa) sekä lopettaa nollapäästöisten työsuhdeautojen verotuen (10 miljoonaa). Hallitus on myös korostanut, että hiilidioksidipäästöjen sidonnan ja varastoinnin eli "piippujen tulppaamisen" on sen keskeisin ilmastotoimi. Tähän varattu rahoitus on kuitenkin ollut jo ennestään riittämätöntä ja nyt hallitus leikkaa siihen varattu tukea 50 miljoonalla eli 140 miljoonasta 90 miljoonaan euroon.

Nykyisen suunnan kääntämiseksi Suomessa tulisi säätää uusi luontolaki, jossa sovittaisiin sitovista ja konkreettisista tavoitteista luonnon suojelemiseksi ilmastolain tapaan²¹. Luontolaissa tulisi asettaa selvät ja mitattavat pinta-ala- ja aikataulutavoitteet luonnonsuojelulle ja ennallistamiselle, minkä lisäksi tulee sopia sitovasta luontohaittojen kompensatiosta.

Selkeiden ja konkreettisten ympäristötavoitteiden lisäksi tulee varmistaa riittävät resurssit niiden saavuttamiseksi. Budjettiesityksessä luonnonsuojeluun ohjattua 1,75 miljoonan lisärahoitusta ei voida pitää riittävänä, sillä luontokadon pysäyttäminen edellyttäisi nykyisen luonnonsuojelun rahoituksen moninkertaistamista. Puun polttamisen kohtuullistamiseksi olisi säädettävä puun polton verotuksesta. Lisäksi

¹⁸ Siikavirta ym. 2025: Ilmastovuosikertomus 2025, Ympäristöministeriön julkaisuja 20/2025. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-686-8>. Pelli 2025: Suomen syliin on kaatumassa päästövaatimus, jota ei kuittaisi edes autoilun lopettaminen. Helsingin Sanomat 21.9.2025. Saatavilla: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000011502644.html>.

¹⁹ Seppälä ym. 2025: Arvio Suomen maankäyttösektorin tilanteesta. Tarkastelussa EU:n LULUCF-velvoitekaudet 2021–2025 ja 2026–2030. Suomen Ilmastopaneelin raportti 1/2025: <https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/arvio-suomen-maankayttosektorin-tilanteesta-tarkastelussa-eun-lulucf-velvoitekaudet-2021-2025-ja-2026-2030>.

²⁰ Pihlainen ym. 2023: Ympäristölle haitalliset tuet Suomessa. Katsaus ilmastolle ja luonnon monimuotoisuudelle haitallisiin tukiin. Suomen Ympäristökeskuksen raportteja 30/2023. Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/items/7528589b-840e-4921-ba64-642ad8fcf04e>.

²¹ Korhonen 2025.

kiinteistöverotuksesta tuli uudistaa *kestävän kehityksen kiinteistövero*, jolloin ympäristölle kestävä maankäyttö tarkoittaisi maanomistajalle alempaa tai jopa negatiivista veroa. Myös kulutusverotuksen tulisi perustua ympäristöjalanjälkeen esimerkiksi ottamalla käyttöön hiiliperusteinen kulutusvero (nk. kestävän kehityksen arvonlisävero). Näin kestävästä tuotannosta ja kulutuksesta maksettaisiin alempaa veroa. Liikenteen osalta olisi korotettava autoilijoiden hiiliveroa ja lisättävä veronalennusten muodossa kannusteita vähäpäästöisempään liikenteeseen.

Korostamme myös, että kaikkien muutosten tulisi olla oikeudenmukaisia eli täyttää *oikeudenmukaisen siirtymän* periaatteet. Toisin sanoen kaikkien on päästävä riittävässä määrin osalliseksi päätöksentekoon, toimien vaikutukset eri ryhmille on arvioitava korostaen erityisesti haavoittavaisessa asemassa olevia, minkä lisäksi ympäristötoimista ja sen muuttumisesta aiheutuvaa eriarvoisuutta on vähennettävä muun muassa verotuksen ja muiden tulonsiirtojen avulla.

Kunnioittaen,

Lauri Finér
toiminnanjohtaja

Antti Ronkainen
oikeudenmukaisen siirtymän asiantuntija

Jussi Systä
talouspolitiikan asiantuntija